

SUSIKKO

METSÄHISTORIAN SEURA RY:N JÄSENTIEDOTE

1/2009 9.3.2009

Tervetuloa vuosikokoukseen

Metsähistorian Seura ry:n vuosikokous pidetään keskiviikkona 1.4.2009 klo 13 Tieteiden talolla Helsingissä, Kirkkokatu 6, 5. krs, sali 505.

Vuosikokousasiat:

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen puheenjohtaja, sihteeri, kaksi pöytäkirjantarkastajaa ja kaksi ääntenlaskijaa
3. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Kokouksen työjärjestys
5. Tilinpäätös, vuosikertomus (ohessa), tilintarkastajien lausunto ja vastuuvapauden myöntäminen
6. Toimintasuunnitelma (ohessa), tulo- ja menoarvio sekä liittymis-, jäsen- ja kannatusmaksut
7. Hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkiot ja matkakulujen korvaus
8. Hallituksen jäsenmäärä
9. Hallituksen puheenjohtaja ja muut jäsenet erovuoroisten tilalle
10. Kaksi tilintarkastajaa ja heille varamiehet
11. Muut asiat
12. Kokouksen päättäminen

Hallitus

Vuosikokouspäivän 1.4.2009 ohjelma jatkuu Tieteiden talon 5. kerroksessa:

Klo 14.30 Metsähistorian Seuran ansiopaketit ja pro gradu -palkinto

Kahvitarjoilu

Klo 15 esitelmätilaisuus
FT Leena Paaskoski, Herrat, pomot ja jätkät – Metsäammattikuntien välisistä suhteista

Keskustelua

Kahvitarjoilun järjestämiseksi vuosikokoukseen ja esitelmätilaisuuteen pyydetään ilmoittautumaan 25.3.2009 mennessä sähköpostilla leena.paaskoski@lusto.fi tai postitse osoitteeseen Metsähistorian Seura, c/o Lusto, 58450 Punkaharju.

Tervetuloa!

Metsähistorian Seuran opinto- matka Viroon 7.–10.5.2009

Saarenmaa ja Viron
länsirannikko sekä
Sagadin metsä- ja
kartanomuseo

Torstai 7.5.2009

Lähtö tilausbussilla Tampereelta klo 7.30 ja Helsingin rautatieasemalta klo 10.15; klo 11.30 Viking XPRS, Tallinnassa klo 14. Ajo Saarenmaalle Kuressaareen (220 km), matkalla tietoiskuja Viron metsähistoriasta. Yöpyminen Georg Ots Spa.

Perjantai 8.5.2009

Saarenmaan metsä-, luonto- ja kulttuurihistoriaa, mm. Loode tammisto, Piispanlinna, Kaalin meteoriittikrateri, Pangan pengermä, Anglan tuulimyllyt.

Lauantai 9.5.2009

Viron länsirannikon metsä-, luonto- ja kulttuurihistoriaa. Ajo Tallinnan ja Lahemaan kansallispuiston kautta Sagadiin (80 km Tallinnasta itään); yöpyminen Sagadin hotellissa.

Sunnuntai 10.5.2009

Sagadin metsämuseo ja kartanomuseo, Palmsen kartanomiljö. Ajo Tallinnaan; klo 14.00 Tallink SuperStar, Helsingissä klo 16.00; ajo rautatieasemalle ja edelleen Tampereelle.

Matkan hinta sis. matkat, majoitukset, viisi ateriaa ja opastukset on 440 €; 1hhlisä 95 €. Ei-jäsenet lisämaksu 50 €. Matkan asiantuntijana virolainen metsänhoitaja Hendrik Relve, matkanjohtajana Markku Rauhalhti.

Ilmoittautumiset 16.3.2009 mennessä:
rauhalhti@kolumbus.fi tai 050 68 980.
Tervetuloa retkelle!

Metsähistoriakonferenssi elokuussa Norjassa

Vuosittain järjestettävä metsähistorian seurojen ja metsämuseoiden yhteis-pohjoismainen konferenssi järjestetään Norjan Helgelandissa 25.–28.8.2009. Konferenssi alkaa tiistaina 25.8. iltapäivällä Mosjönenissä, joka sijaitsee suunnilleen Tornion korkeudella, noin 100 km Mo i Ranasta etelään ja noin 400 km Trondheimista pohjoiseen.

Konferenssin pääantia ovat retkeilyt kahtena päivänä, ensin sisämaahan ja sitten rannikolle. Retkeilyillä käydään läpi monipuolisesti ko. alueiden metsä- ja kulttuurihistoriaa. Päätöspäivänä pidetään seminaari aiheesta ”Skoglig vegetasjonshistorie”. Siinä kuullaan aiheeseen liittyvä esitelmä kustakin Pohjoismaasta.

Konferenssin kustannukset muodostuvat lähinnä matka- ja majoituskuluista. Lennot Helsinki–Oslo–Mosjөн ovat edullisimman laskelman mukaan noin 400 €. Yöpymissä Mosjөнissä tulee neljä, mikä tekee noin 500 €, kun paluulento on lauantaina 29.8.

Osallistuminen on avoin seuramme jäsenille. Suomen kiintiö on kymmenkunta. Osallistumisesta kiinnostuneita pyydetään ottamaan yhteyttä allekirjoittaneeseen.

Markku Rauhalhti
rauhalhti@kolumbus.fi
050 68 980.

2. Toiminta

2.1. Jäsen- ja esitelmätilaisuudet

Vuosikokous pidettiin 2.4.2008 Tieteiden talolla Helsingissä; osanottajia oli 30. Vuosikokouksen yhteyteen järjestettiin jo perinteinen esitelmätilaisuus (27 osanottajaa) sekä metsähistorian tutkijataapaaminen (21 osanottajaa). Esitelmän piti VTT Jaana Laine väitöskirja-aiheestaan, puukaupasta ja sen säännöistä 1919–1939.

Pohjoismaisen metsähistoriakonferenssin järjestäjävuorossa oli Tanska. Jyllannin niemimaalla järjestettyyn konferenssiin 21.–23.8.2008 osallistui 24 metsähistorian seurojen ja metsämuseoiden edustajaa – Tanskasta viisi, Norjasta neljä, Ruotsista kuusi, Suomesta kuusi ja Islannista kolme.

Kotimaan opintomatka järjestettiin yksipäiväisenä tutustumismatkana Mustialan Maatalousopistoon ja -museoon sekä Maatalousmuseo Sarkaan Loimaalle. Samalla kehitettiin yhteydenpitoa Suomen Maataloushistorian Seuraan. Opintomatkan järjestelyistä vastasi MMM Liisa Siipilehto. Retkeilyyn osallistui 17 henkeä.

Seuran ulkomaan opintomatka järjestettiin Pietarin alueelle ja Karjalan kannakselle 11.–13.9.2008. Opintomatkan järjestelyistä vastasi ylimetsänhoitaja Markku Rauhalampi. Asiantuntijoina olivat MH Matti Ponsi, dos. Jyrki Paaskoski ja OTM Jarmo Tammenmaa. Opintomatkalle osallistui 40 henkeä.

2.2. Tutkimus- ja asiantuntijatoiminta

Metsähistorian tutkimuksen edistämiseksi vuosikokouksessa myönnettiin seuran ensimmäinen palkinto ansiokkaalle pro gradu -työlle. Palkinnon sai FM Jouni Kumpulainen Joensuun yliopistosta

tutkielmallaan *”Itsenäisiksi, vapaiksi, oman kontunsa omistajiksi...” Valtionmetsätöppien itsenäistymisen mahdollistaneen lain synty, soveltaminen ja tulokset* (109 s., 2 s. liitt., arvolaus *eximia cum laude approbatur*, Joensuun yliopisto).

Metsähistorian Seuran sihteerin FT Leena Paaskosken 6.6.2008 Helsingin yliopistossa ja seuran jäsenen YTT Katja Tervon Joensuun yliopistossa 11.6.2008 järjestetyt väitöstilaisuudet olivat myös seuran kannalta merkittäviä, sillä kyseessä olivat ensimmäiset Metsähistorian Seuran vuosina 1999–2002 toteuttamaan mittavaan muistitietohankkeeseen *Metsäammatit metsätalouden murroksessa* pohjautuvat väitöskirjat (*Paaskoski, Leena 2008, Herrana metsässä. Kansatieteellinen tutkimus metsänhoitajuudesta. Helsinki: SKS; Tervo, Katja 2008, Metsän hiljaiset. Metsätöppien rakennemurrosten kolme sukupolvea. – Helsinki: SKS.*)

Pohjoismaisen metsähistoriakonferenssin seminaarissa *Fælles rødder – fælles fremtid* MMT Tapani Tasanen piti esitelmän *The German roots of the Scandinavian forestry, and how we learned to stand on our own feet*. Eri maiden seminaariesitelmistä tehdään julkaisu Tanskassa.

Seuran jäseniä toimi asiantuntijoina kirjahankkeessa *Metsä ja ihminen. Kohtaamisia arjen historiassa 1500–2000*. Päätoimittaja Heikki Roiko-Jokela ja ohjausryhmä: Matti Leikola (pj.), Karl-Erik Michelsen, Ilkka Nummela, Leena Paaskoski ja Hanna Snellman. Tutkimus valmistuu vuonna 2011.

2.3. Julkaisutoiminta

Metsien käytön historia sanoin ja kuvin -kirjan käsikirjoitustyötä jatkettiin. Työryhmä: Matti Leikola pj, Seppo Oja, Esko Pakkanen ja Tapani Tasanen.

Hankkeesta tehtiin kustannussopimus Metsäkustannus Oy:n kanssa. Teos ilmestyy kaksiosaisena; ensimmäinen osa vuoden 2009 aikana.

Julkaistiin *Metsien ja muistojen koneet – Koneellisen metsätalouden historiaa – Vuosilusto 7 (Lusto & Metsähistorian Seura 2008)*. Lähes satasivuinen artikkelikokoelma käsittelee koneiden tuloa metsätalouden eri työtehtäviin – kehitystä, joka ratkaisevasti muutti suomalaista metsätaloutta, metsätyötä ja metsätyöntekijöiden arkea.

Seuran julkaisuja oli myynnissä Punkaharjulla Luston Puodissa ja Helsingissä Tiedekirjassa.

2.4. Tiedotustoiminta

Jäsentiedote Susikko toimitettiin kolme kertaa. Seuran toiminnan esittelyn lisäksi siinä julkaistiin metsähistoriaa käsitteleviä lyhyitä artikkeleita. Susikon nettiversiota ryhdyttiin kehittämään. Seuran Internet-sivuja ylläpidettiin yhteistyössä Luston kanssa.

2.5. Muu toiminta

Pidettiin yhteyttä perinne- ja historia-yhdistyksiin ja alan muihin yhteisöihin sekä kotimaassa että ulkomailla. Yhteistyö Luston kanssa jatkui tiiviinä. Markku Rauhalahi toimi pohjoismaisten metsähistorian seurojen ja metsämuseoiden yhteyshenkilönä ja koordinaattorina.

3. Resurssit ja talous

Toimintaa hoidettiin paljon talkootyönä. Hankekohtaisesti saatiin sidosryhmiltä taloudellista ja materiaalista tukea. Lusto hoiti seuran toimistopalvelua ja tilinpitoa.

Opintoretkeilyn kulut katettiin osallistumismaksuilla. Metsien käytön historia sanoin ja kuvin -kirjan kulut katettiin Metsämiesten Säätiön avustuksella.

Metsämiesten Säätiöltä saatiin myös apuraha vuoden 2008 kansainväliseen toimintaan ja tiedotukseen. Seuran muita tukijoita olivat Suomen Uittoperinneyhdistys ja Tieteellisten Seurain Valtuuskunta. Jäsen- ja kannatusmaksujen tuotto oli 5 339,00 euroa.

Tilikauden alijäämä on 1 123,22 euroa. Siirtovelkoja on yhteensä 2 747,56 euroa.

Taseen loppusumma on 4 387,88 euroa ja seuran oma pääoma 1 640,32 euroa.

>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>><<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<

METSÄHISTORIAN SEURA RY

TOIMINTASUUNNITELMA 2009

* 15. toimintavuosi

Hallituksen esitys 12.2.2009

1. Toiminta

1.1. Hallitus ja vuosikokous

Metsähistorian Seuran hallitus pitää 3–5 kokousta. Hallituksen kokouspaikkoja vaihdellaan.

Seuran vuosikokous pidetään Helsingissä 1.4.2009. Vuosikokouksen yhteydessä on ansioplakettien ja pro gradu -palkinnon jakotilaisuus sekä esitelmätilaisuus. FT Leena Paaskoski pitää esitelmän metsäammattikuntien välisistä suhteista ja kommenttipuheenvuoroja pyydetään mm. ammattiryhmien edustajilta.

1.2. Muut jäsentilaisuudet

Vuonna 2009 järjestetään opintoretkeily Saarenmaalle 7.–10.5.2009. Retkeilyn järjestelyistä vastaa Markku Rauhalahi.

Vuoden 2009 kotimaan opintomatka suuntautuu Kuopioon 11.–12.9.2009. Matkan järjestelyistä vastaa Juhani Huittinen yhdessä paikallisen järjestelytoimikunnan kanssa. Retken aiheina ovat mm. Herman Saastamoinen Oy, Oy Hackman Ab, Hallman Oy, trustivapaa Puijo-tulitikku, Toivalan metsäoppilaitos ja yksityismetsätalous, Haminanlahti, veljekset Wright ja Ortodoksinen kirkkomuseo.

Käynnistetään vuoden 2010 kotimaan opintomatkan järjestelyt; vastuuhenkilönä Juhani Huittinen. Mahdollisuuksien mukaan voidaan toteuttaa myös lyhyempiä yhden päivän retkiä. Samoin suunnitellaan Itävaltaan ja Unkariin vuonna 2010 suuntautuvaa opintomatkaa; vastuuhenkilönä Markku Rauhalampi.

1.3. Tutkimustoiminta

Metsähistorian tutkijaseminaari *Moni-ilmeinen metsä* järjestetään 10.9.2009 Jyväskylässä yhteistyössä Jyväskylän yliopiston Historian ja etnologian laitoksen, Lusto ja Taloushistoriallisen Yhdistyksen kanssa. Seminaarin työryhmään kuuluvat Jyväskylän yliopistosta dos. Heikki Roiko-Jokela, prof. Jari Ojala, prof. Ilkka Nummela ja prof. Hanna Snellman sekä Metsähistorian Seurasta metsähistorian tutkimuksen työryhmä VTT Jaana Laine, FT Leena Paaskoski (ja Heikki Roiko-Jokela). Seminaarikuluihin haetaan avustuksia.

Metsähistorian Seura edistää metsähistorian tutkimusta myöntämällä 500 euron palkinnon ansiokkaalle pro gradu - ja/tai ammattikorkeakoulujen opinnäytetyölle. Hankkeessa tehdään yhteistyötä METOn ja Metsänhoitajaliiton kanssa.

Seura tekee aloitteita metsähistorian tutkimus- ja julkaisuhankkeista sekä metsäperinteen tallennuksesta.

1.4. Julkaisutoiminta

Työryhmä Matti Leikola (pj), Seppo Oja, Esko Pakkanen ja Tapani Tasanen toteuttavat loppuun Metsien käytön historia sanoin ja kuvin -kirjahankkeen Metsämiesten Säätiön rahoituksella.

Julkaistaan yhteistyössä Lusto kanssa Vuosilusto nro 8 vuonna 2010.

Toimitetaan aiheita ja aineistoja julkaistavaksi metsä- ja historia-alan julkaisuissa ja lehdissä.

Seuran julkaisuja myydään Lusto Puodissa (Punkaharju) ja Tiedekirjassa (Helsinki).

1.5. Asiantuntijatoiminta

Seuran edustajat toimivat asiantuntijoina erilaisissa alan hankkeissa ja mm. referee-arvioitsijoina kotimaisissa ja ulkomaisissa julkaisuissa.

Seuran jäseniä toimii asiantuntijoina kirjahankkeessa ”Metsä ja ihminen. Kohtaamisia arjen historiassa 1500–2000”. Ohjausryhmään kuuluvat Matti Leikola (pj.), Karl-Erik Michelsen, Ilkka Nummela, Leena Paaskoski ja Hanna Snellman. Tutkimus valmistuu vuonna 2011.

1.6. Yhteistyö järjestöjen ja tiedeyhteisöjen kanssa

Seura toimii yhteistyössä mm. seuraavien järjestöjen ja yhteisöjen kanssa: Lusto – Suomen Metsämuseo, Tieteellisten Seurain Valtuuskunta, Jyväskylän yliopiston Historian ja etnologian laitos, Helsingin yliopiston Yhteiskuntahistorian laitos ja Helsingin yliopiston Kulttuurien tutkimuksen laitos, Helsingin yliopiston Viikin tiedekirjasto, Suomen Metsäyhdistys, Metsäkuvaajien Yhteistoimikunta, Suomen maataloushistorian seura, Suomen Metsätieteellinen Yhdistys,

Suomen Uittoperinneyhdistys, Alnus ry sekä pohjoismaiset metsähistorian seurat ja metsämuseot.

1.7. Tiedotustoiminta

Toteutetaan flyer-tyyppinen esite Metsähistorian Seurasta. Seuran www-sivuja pidetään ajan tasalla ja kehitetään. Suomenkielisten sivujen ohella ylläpidetään ruotsin-, saksan- ja englanninkielisiä sivuja.

Jäsentiedote Susikko postitetaan jäsenille kolme kertaa. Monisteasuisen Susikon vaihtoehdoksi kehitetään sähköpostilla lähetettävä versio tai sähköpostitse lähetettävä linkki kotisivuilla olevaan Susikkoon. Ylläpidetään metsähistoriapostituslistaa (Helsingin yliopiston Majordomo). Seuran toiminnasta tiedotetaan lisäksi jäsenkirjeillä / sähköpostikirjeillä ja valtakunnallisten historia- ja metsätieteiden kanavien kautta.

Seura osallistuu 12.–14.6.2009 Luston Metsäkulttuuripäiville ja mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä Luston kanssa Metsämessuille syksyllä 2009.

Lehdistölle annetaan tietoa tapahtumista.

1.8. Muu toiminta

Seura ylläpitää yhteyksiä historia- ja perinneyhdistyksiin ja alan muihin yhteisöihin sekä kotimaassa että ulkomailla. Tavoitteena on keskinäinen tiedon ja kokemusten vaihto sekä yhteistyö ja työnjako. Erityisesti korostetaan yhteistyötä Suomen Metsämuseo Luston kanssa. Markku Rauhalampi on pohjoismaisten metsähistorian seurojen ja metsämuseoiden yhteyshenkilö ja koordinaattori.

Seuran edustajat osallistuvat metsähistorian seurojen ja metsämuseoiden pohjoismaiseen konferenssiin Norjassa 25.–28.8.2009. Suomen osallistumis-

kiintiö on noin 10 henkilöä. Metsähistorian Seura valmistautuu pohjoismaisen konferenssin järjestämiseen omalla vuorollaan vuonna 2011.

2. Resurssit ja talous

Seuran toiminta pohjautuu vapaaehtoistyöhön. Talousarvioon sisältyvät erilliskustannukset korvataan. Tarvikkeita ja palveluksia pyritään saamaan lahjoituksina. Opintomatkojen kulut katetaan osallistumismaksuilla ja avustuksilla.

Erilaisiin hankkeisiin, tutkimuksiin, seminaareihin, pohjoismaiseen yhteistyöhön, julkaisutoimintaan ja tiedotukseen haetaan ulkopuolista rahoitusta. Seuran toimistopalvelut ja tilinpito hoidetaan Lustossa korvausta vastaan.

Toiminnan tuotot muodostuvat pääosin opintomatkojen osallistumismaksuista. Varainhankintatuottoja ovat hankeavustukset, jäsenmaksut (340 kpl á 17,-) ja kannatusmaksut (10 kpl á 60,-). Liittymismaksua ei peritä.

Toimintakulut vuonna 2009 ovat yhteensä 15 830 €. Kuluista olennaisimpia ovat opintomatkojen, pohjoismaisen yhteistyön ja tiedotuksen kulut.

Seuran yhteystiedot: Metsähistorian Seura, c/o Lusto, 58450 Punkaharju, puh. (015) 345 100, telefax (015) 345 1050, sähköposti: metsahistorian.seura@lusto.fi ja Internet-sivu: www.lusto.fi/seura.html.

METSÄHALLITUS
150 VUOTTA

Metsähallitus juhlii historian ja kulttuurin siivittämänä

Kesällä 1858 tehty matkaraportti, Kertomus Suomenmaan metsistä, vahvisti jo tehtyjä suunnitelmia maamme metsänhoidon järjestämiseksi. Huoli metsien riittävydestä oli käynnistänyt prosessin, jonka seurauksena senaatti julisti 13.5.1859 valtionmetsien hallintoa koskevan johtosäännön ja Metsähallitus perustettiin.

Nyt, 150 vuotta myöhemmin, on aika katsoa eteenpäin: millainen on se maailma, jossa jälkipolvet työskentelevät; millaisia eväitä ja perustuksia tämän päivän työllä rakennamme – ja taaksepäin: Metsähallituksen toimintavuosiin on mahtunut tuhansien ihmisten työtä maan menestyksen hyväksi. Se on tiiviisti ollut mukana yhteiskunnallisissa muutoksissa, aina kriisikausien puuhuollosta ja asutus-toiminnasta luontoarvojen vaalimiseen. Metsähallitus on osaltaan ollut myös metsäkulttuurin luoja ja ylläpitäjä. Juhlavuonna haluamme tuoda esiin tätä kulttuurista monimuotoisuutta erilaisissa juhluvuoden tapahtumissa ja tilaisuuksissa.

Metsäistä musiikkia, elokuvaa ja kirjallisuutta

Juhlavuosi käynnistyy huhtikuuisella Latusoitto-kiertueella, jolloin Duo Makkonen & Jokinen musisoi niin Länsi- kuin Itä-Lapinkin hiihtokohteissa. Maksuttomissa ulko- ja sisäkonserteissa kuullaan monipuolista metsäperinnetmusiikkia kämpiltä, uitoilta ja savotoilta Metsähallituksen koko olemassaolon ajan. Kiertue uusitaan syyskuussa Ruskasoiton nimellä.

Kirjallisuus on juhluvuonna esillä niin fiktiossa kuin tietokirjallisuudessa. Yhdessä Veikko Huovisen nimikkoseuran kanssa järjestetään Huovinen ja minä - kirjallisuustapahtuma Kuhmossa 12.7. Tapahtuma uusitaan Metsäpäivillä Helsingissä 5.11. Tapahtumissa käsitellään metsää ja sen merkitystä Huovisen tuotannossa niin ekologisesta kuin poliittisestakin näkökulmasta.

Keväällä ilmestyvässä Metsähallituksen 150-vuotishistoriakirjassa tarkastellaan puolestaan koko Metsähallituksen toimintakaarta aina perustamisesta liikelaitoksen syntyyn, pääpaino ollessa erityisesti toisen maailmansodan jälkeisessä ajassa. Historiakirjan ovat kirjoittaneet FM Veijo Åberg ja VTM Antti Parpola Spiritus Historiaesta. Parpola luennoi suhteesta valtionmetsiin Metsähistorian Seuran ja Jyväskylän yliopiston Moni-ilmeinen metsä -tutkijaseminaarissa syksyllä 2009.

Kino Metsä käynnistyy marraskuussa. Yhteistyössä KAVAn (Kansallinen audiovisuaalinen arkisto) kanssa Metsähallitus on koonnut metsäteemaisen elokuvasarjan aina 1900-luvun alusta nykypäivään. Sekä dokumentteja että fiktiota sisältävä sarja esitetään Helsingin Orionin arkistosyöksyssä 2009.

Alnus tilasi suunnitelman mukaiset kalusteet kesällä 2008 Himangan Puusepät Oy:ltä omalla rahoituksella. Kalusteet asennettiin paikoilleen syksyllä ja samalla aloitettiin Metsäkulttuuri-keskuksen sisällön tuottaminen ja asennus. Sieviläisen Jorma Heiskasen puunveistotaide toi keskukselle alkunäyttävyyttä. Metsävalokuvat ja kivi-näyttely olivat viime vuonna jo esillä. Alnuksen omistamien metsämuseo-esineiden kunnostus esillepanoa varten saatiin myös alulle.

Virtuaalimetsä jatkaa menestystään

Tapio Salmela Himangalta ja Anne Ruuttula-Vasari Sievistä jatkoivat Metsämiesten Säätiön toisen vuoden rahoituksella Virtuaalimetsän kehittämistä. Merkittävin aikaansaannos tällä rintamalla oli tietokonenäytön pystyttäminen Tapion Tupa Oy:n Metsäkulttuurikeskukselle osoittamiin tiloihin. Näytön avulla esitellään matkailijoille Virtuaalimetsän sisältöä sitä sopivasti vaihdellen. Laitteen sisältöä voidaan vaihdella kaukosäädöllä.

Metsä- ja luontovalokuvien kilpailu

Alnus julkisti tammikuussa 2008 edellisen vuoden metsä- ja luontovalokuvien kilpailun tulokset. Jyrki Hytönen Kannuksesta ja Matti Parikka Ylivieskasta vastasivat kilpailun järjestämisestä. Veikko Raappana Nivalasta voitti kuvallaan "Satumetsä" Keski-Pohjanmaan metsät -sarjan. Hänen poikansa Veli-Matti Raappana puolestaan voitti nuorten sarjan. Aulis Hietalahti Kalajoelta ja Esa Heino Ullavasta tulivat myös kilpailun kärkisijoille. Valokuvauskilpailun kuvat valmistettiin ja koottiin näyttelyksi, joka vuoden mittaan oli esillä Kalajoella, Kannuksessa, Kokkolassa, Toholammilla ja Sievissä.

Metsäkulttuurin opintoretkeilyt

Alnus jalkautui metsään ja metsäkulttuuri-kohteisiin kahdella onnistuneella opintoretkeilyllä 2008. Tapion päivän retkeily järjestettiin kesäkuussa Kalajoella. Se aloitettiin Santaholman sahanomistajasuvun mahtavasta residenssistä Havulasta Tyngän saha ja mylly tarjosi historiaa ja musiikkia. Kalajoen suuren 1972 metsäpalon jälkiä tarkastellen päädyttiin Suomessa ainutlaatuisen Siiponjoen kanjoniin. Pentti Vuollet Kälviältä vastasi kanssani retkeilyn suunnittelusta ja juontamisesta.

Toholammin metsäpäivä järjestettiin elokuussa yhdessä Metsänhoitoyhdistys Keskipohjan ja paikallisen Osuuspankin kanssa. Timo Heikkilä Toholammilta toimi ansiokkaana oppaana. Täysi bussillinen osanottajia näki entisiä tervahautojen sijoja, murhakämpän rauniot ja entisen metsätilan paikan ikihongikossa sekä Toholammin yhteismetsän jännittäviä kohteita. Toholammin Mieslaulajat yllättivät retkeläiset tukkilaislauluillaan kahvituokiolla yhteismetsän kodalla. Isoniemen Puusepäniikkeessä jo neljäs sukupolvi on aloittanut ovien ja ikkunoiden valmistuksen. Lopuksi Riuttasen Lepistön pihapiirin puulajipuisto ja kaksi tievainajaa sekä muinainen kiviaita tulivat tutuiksi.

Seminaarit

Alnus järjesti viime huhtikuussa yleisöltään yhdistyksen toimintavuoden mittavimman tapahtuman Yli-Kannuksen kyläkeskuksessa eli entisellä Korpelan koululla. Puheenjohtajan syntymäpäivän juhlaseminaari kokosi puolisen tusinaa oppineita esitelmöijä Helsingin seudulta, Joensuusta ja omasta maakunnasta. Seminaarin osanottajien määrä lähenteli sataa. Everstiluutnantti evp. Erkki Erkinheimo luennoi metsän merkityksestä Talvisodassa ja maakuntaneuvos Viljo S.

viidennessä osassa. "Kriisi ja kumous" päättää suuren hankkeen, joka alkoi vuonna 1993 julkaistulla *Markku Kuisman* "Metsäteollisuuden maalla". Viides osa poikkeaa rakenteeltaan aiemmista, kirjoittajia on aiempien yhden sijaan peräti seitsemän. Pääkirjoittajana on *Niklas Jensen-Eriksen*, joka noin puolet kirjasta kattavassa kirjoituksessaan "Metsäteollisuus, markkinat ja valtio 1973–1995" jatkaa näin edellisosassa 1950-luvun alusta aloittamaansa metsäteollisuuden historiaa. Tämän sekä koko kirjasarjan toimittajan Markku Kuisman esipuheen ja prologin "Mikä kriisi, mikä kumous?" ohella muut kirjoittajat ovat *Jari Ojala* "Pankkileireistä kansainvälisiin jättiyhtiöihin", *Pentti Sierilä* "metsäyritysten pysyvät ja muuttuvat strategiat", *Antti Kujala* "Työmarkkinapolitiikan muutos. Paperiliiton erityisasemasta konsernien työehtosopimuspolitiikkaan", *Sakari Virtanen* "Metsät ja ympäristö: pitkä linja" sekä *Kustaa Hulkko* "Metsäteollisuus kelluvien kurssien maailmassa". Otsikot kuvaavat hyvin kirjoitusten sisältöä ja itse artikkelit täydentävät hyvin Jensen-Eriksenin yleisesitystä, jossa kauppa- ja energiapoliittisilla kysymyksillä on keskeinen sija.

Jensen-Eriksen kuvaa ansiokkaasti, mitä tapahtui noina kahtena vuosikymmenenä Suomen talouselämässä ja metsäteollisuudessa erityisesti. Myllerrystä riitti öljykriisistä Suomen EU:hun liittymiseen. Metsäala sai kokea vaikeuksia, joista monet olivat alan itsensä aiheuttamia, sekä hyvinkin voimakkaita suhdannekiertoja. Laskusuhdanteet päättyivät poikkeuksetta valtion apuun tuloon, ja devalvaatio-inflaatio-kierteen kautta koko suomalainen yhteiskunta osallistui metsäteollisuutemme tukemiseen.

Yleensä kuviteltaneen, että Suomi on ollut ainoa maa, joka on turvautunut valuuttakurssimuutoksiin taloutensa pelastamiseksi, mutta kirja kertoo, ettei näin ollut suinkaan tilanne. Esimerkiksi

Ruotsi devalvoi Suomeakin voimallisemmin 1980-luvulla, sielläkin paljolti metsäteollisuuden eduksi.

Jensen-Eriksen kertoo myös sellaista, mikä on ollut vain pienehkön piirin tiedossa. Sen, miten keskusliitto tuki vielä 1970-luvulla poliittisia puolueita, erityisesti keskustapuoluetta, ja oli myös *Ahti Karjalaisen* presidenttikampanjan pääsponsoreita. Myös kartelliasioista tulee paljon uutta tietoa; uuden kilpailulain alaiset tapahtumat jäivät kuitenkin vähälle käsittelylle, eikä puupuolesta puhuta juuri mitään. Siinä kirjoittaja taitaa kuitenkin liioitella nimittäessään Jukka Rusin pestaamista vuonna 1973 keskusliiton pahimmaksi virherekrytoinniksi. Osa asioista kerrotaan epäsuoraan, kuten sekkin, miten Kemi-yhtiö päättyi Metsäliiton omistukseen.

Tämäkin kirja on paljolti Metsäteollisuuden Keskusliiton historiaa; mitä tehtailla ja metsissä tapahtui, se jää vähemmälle. Myös asiakkaat unohdetaan, mutta myynti ja markkinointi, mikä tapahtui suurelta osin tänä ajanjaksona edelleen myyntiyhdistysten kautta, saa paljonkin tilaa. Myös keskusliiton toimitusjohtajat pääsevät esiin. Mielenkiintoista huomata, miten paljon *Matti Pekkasen* "luonnetta" kuvaillaan; hänen edeltäjänsä *Lauri Kirves* ja seuraajansa *Jarl Köhler* jäävät tältä osin ihan eri asemaan.

Nyt muistetaan sahojenkin olemassaolo, joskin todetaan sahojen olleen monesti vuorineuvoksille vain "välttämätön paha", joka tuotti voittoa ylen harvoin. Myös 1980-luvun hakesota kerrotaan, tosin melko kursorisesti. Hovioikeuskaan ei todennut kyseessä olleen laittoman tarjouskartellin!

Suomen metsäteollisuus oli pitkään – ties vieläkin? – tuotantohakuista. Uskottiin suuruuden voimaan, entistä suurempiin ja tehokkaampiin koneisiin, viis tuotannon myymisestä, sehän oli myyntiyhdistysten

tehtävä. Pöyryn toimisto varoittelikin jo vuonna 1982 tästä "more of the same" -politiikasta: "Pyritään myymään mitä voidaan tuottaa. Kilpailijat sen sijaan päinvastoin pyrkivät tuottamaan, mitä ostajat tarvitsevat." Myös *Klaus Waris* oli jo tätä ennen todennut: "Metsäteollisuus laajentaa hakkuusuunnitteiden varassa vielä silloinkin, kun sen kantohinta-kehityksen valossa jo olisi pitänyt lopettaa." Ylikapasiteetti on johtanutkin tuotteiden huonon hintakehityksen ohella myös ylikorkeisiin puun hintoihin.

Jari Ojala puolestaan kertoo, miten kymmenien metsäyhtiöiden maasta tuli nykyisen kaltainen "kolmen suuren" hallitsema. Sitä että "ammattimaistuike" yhtiöiden johtaminen keskittymisen myötä, sopii kysyä. Myös hyvää metsäteollisuusjohtamista oli aikaisemminkin, eikä kolmen suuren aikaankaan ole Ojalan mukaan vältytty virhepäätöksiltä. Suomalainen "kummajainen" oli Suomen Pankin ja keskusliiton välinen investointien säätelyä koskeva sopimus, joka oli voimassa 1970-luvun alusta lähes 1980-luvun loppuun. Kirjoituksesta saa kuvan, että tällainen yksityisten yritysten päätöksentekoa ja riskinottoa rajoittava järjestelmä olisi ollut toimiva ja hyödyllinenkin. Kuitenkin yli 200 käsitellystä hankkeesta kaksi kolmanesta sai suoraan myönteisen päätöksen ja sovittelulautakuntaan siirretyistä puolet. Ja mikäli sieltäkään ei saatu myönteistä päätöstä, hanke saatettiin toteuttaa poliittisin voimin tai omalla rahalla, kuten Metsä-Botnian Kaskisten sellutehdas ja Plan-Sellin Kiteen saha. Järjestelmä aiheutti tarpeetonta byrokratiaa, loi kiusantekomielialaa ja viivytti hankkeita; pahiten sen koki Schauman, jonka Pietarsaaren sellutehtaan laajennus myöhästyi pahasti suunnittelusta, valmistui keskelle 1970-luvun lamaa ja oli aiheuttaa yhtiön nurinmenon.

Paperiliiton historian kirjoittaneen Antti Kujalan kuvaus metsäteollisuuden työ-

markkinapolitiikasta hämmentää suuresti maallikkolukijaa ja tekee miltei jopa surullisen olon. Miksi kaiken piti mennä tällä tapaa? Paljon piilossa ollutta tulee esiin, mutta jää kysymyksiä. Sekin, miten se kuuluisa 11 § tuli Paperiliiton ja Metsäteollisuuden työnantajaliiton väliseen työehtosopimukseen vuonna 1969: nyt todetaan vain että Paperiliitto vaati ja sai. Myöskään ei kerrota, miksi 1990-luvun lamavuosina teollisuus ei ryhtynyt toimiin paperin työehtosopimuksen perusteelliseksi remontoimiseksi. Vasta vuonna 2000 "yhdistyksen [Metsäteollisuus ry] itsensä mielestä oli saatava aikaan periaatteellinen muutos ja lopetettava alituinen periksi antaminen".

Kujalan käsissä työnantajaliiton toimitusjohtaja *Mauri Morén* nousee lähes sankariksi, mutta se jo lienee liioittelua, että vasta hänen aloitteestaan ryhdyttiin vertailemaan metsäteollisuuden palkkoja ja työvoimakustannuksia kilpailijamaihin.

Sakari Virtasen metsä- ja ympäristöasioita käsittelevä kirjoitus poikkeaa kirjan muista luvuista. Kun muut kirjoittajat käsittelevät 1970-luvulta alkavia tapahtumia, Virtasen kirjoitus lähtee 1800-luvun puolivälistä. Miksi, sitä ei selitetä. Ympäristöasioiden osalta se on ymmärrettävissä, sen verran vähän niitä aiemmin on käsitelty. Metsät sen sijaan ovat aiemmissakin osissa saaneet kohtuullista huomiota osakseen. Tämä pitkä aikajakso aiheuttaa sen, että näistä asioista tulee hajanaiset ja aihepiireiltään epätasaiset.

Muutenkaan Virtanen ei ole aivan parhaimmillaan. Hänen tarkastelukulmansa on myös vahvasti pohjois-suomalainen; sikäli ymmärrettävästi, koska hän on kirjoittanut aikaisemmin – ja hyvin – niin paljon Perä-Pohjolan metsäteollisuudesta ja -taloudesta. Nyt moni asia tahtoo jäädä kainuulaisten esimerkkien varaan.

Puukaupasta ja teollisuuden ostoyhteistyöstä ei kerrota juuri mitään, vaikka aiheista olisi riittänyt – kuten onkin – useiksi kirjoiksi. Lyhyen selostuksen loppuksi todetaan: "Myyjäpuolellakaan ei ollut valittamista yhtiöiden ostoyhteistoiminnan suhteen, mutta se oli kartellina lopetettava EU:n kilpailusäännösten vuoksi vuonna 1996."

Avoimeksi myös jää, miksi puunhinnat kehittyivät monet kerrat "hullun lailla", vaikka yhtiöiden ylin johto oli sopimassa hinnoista ja ostoyhteistyöstä. Ahlströmin *Lars Mikander* tosin vastasi vuonna 1980 kysymykseen, miksi palkkojen ja kanto-hintojen annettiin liukua: "Rehellisesti todeten useimmiten näennäisen, lyhyt-aikaisen suhteellisen edun vuoksi." Ei sekään rehellisyys auttanut, puun hinnat ovat eläneet lähes aina omaa, "ihmeellistä" elämäänsä: vuosi 2007 on siitä vakuuttava esimerkki.

Eikä metsäteollisuus ole "aina" ollut huolissaan puuvarojen riittävydestä, vaan puun saatavuudesta. Ne ovat kaksi eri asiaa. Nytkin Suomen metsät kasvavat 100 milj. kuutiota, mutta niistä hakataan vain runsas puolet siitä.

Myös Virtasen kuvaamasta metsäteollisuuden ympäristökysymysten kehityksestä tulee hieman "uskomaton" olo. On ymmärrettävää, että jätevesien puhdistaminen maksaa, mutta pitikö kaiken tapahtua viimeisen vitkuttelun kautta? Lopussa kaikki kuitenkin hyvin, ja ympäristöasioiden hoitamisesta on tullut maamme metsäteollisuuden vahva kilpailutekijä.

Kirja kertoo paljon, mutta jättää myös paljon kertomatta, mm. metsäteollisuuden vahva viestintäote "Suomi elää metsästä"-kampanjoihin 1980-luvulla. Viestintä loppui kuitenkin kuin lähes seinään vuosituhannen vaihteeseen tultaessa; alan ongelmat kaiketi tulivat hoidetuksi.

Kirja on kiltti, liiankin. Syyllisiä ei haeta ja kritiikki, jota kuitenkin on, on luettava rivien välistä. Jälkiviisasteluunkaan ei turvauduta, ja myös aikalaiskritiikkiä tuodaan esiin. Mm. ylikapasiteetista varoiteltiin useaan otteeseen; tosin lähes poikkeuksetta myös nämä "kaukoviisaat" sortuivat siihen.

Kirjan kuvitukseen on paneuduttu vielä vähemmän kuin kolmessa aiemmassa. Kuvitusta on niukalti, mutta ei ainakaan siitä syystä, etteikö kuvia olisi. Kuva-teksteihinkin olisi voinut hieman enemmän paneutua, vai liekö tarkoituksellista todeta hakkuukonetta korjaavan miehen kuvasta "hakkuukone tekee työtään".

Hyvä päätös hienolle, jos kohta epätasaiselle kirjasarjalle.

Esko Pakkanen

Metsähistorian Seura

C/o Lusto, 58450 PUNKAHARJU
metsahistorian.seura@lusto.fi
www.lusto.fi/seura.html

Puheenjohtaja Juhani Huittinen
Lönrotinkatu 4 A 1, 50100 Mikkeli
P. 050 590 6575 juhani.huittinen@gmail.com

Varapuheenjohtaja Markku Rauhalhti
Paalikatku 13, 33400 Tampere
P. 050 68 980 rauhalhti@kolumbus.fi

Muut hallituksen jäsenet:
Jaana Laine, Matti Leikola,
Sakari Lepola, Helkamari Nolte,
Heikki Roiko-Jokela, Liisa Siipilehto,
Jarmo Tammenmaa

Sihteeri Leena Paaskoski
Lusto, 58450 Punkaharju
P. 050 366 9552
leena.paaskoski@lusto.fi

Taloudenhoitaja Reija Turunen
Lusto, 58450 Punkaharju
P. (015) 345 1012
reija.turunen@lusto.fi